

noviny brněnských seniorů

**Brněnský
SENIOR**

Ročník 23 * Číslo 3 * Červen 2019 * Cena 10 Kč

Brněnský senior vychází
za finanční podpory
statutárního města Brna

B | R | N | O

LETNÍ NOC

*Noc
je dáma
v temně modrém
sametu,
nebe
je poseto
slzami
z démantů,
jezdec vítr
letí polem,
jeho vraník
stíhá jitra
za obzorem.*

Marie Veselá

KULTURNÍ PAMÁTKA, LOĎ DALLAS, V OPRAVĚ

Plavební sezona na brněnské přehradě začala letos už 13. dubna. Čtenáře Brněnského seniora budou jistě zajímat okolnosti údržby a provozu jedné z lodí, která skončila svoji plavbu již před sedmi lety, tedy v roce 2012. Až teprve o rok později došlo k prohlášení osobní elektrické motorové lodi Dallas, která původně nesla název Moskva, za kulturní památku. Loď, ve vlastnictví Dopravního podniku města Brna, a. s., se plavila na brněnské přehradě od roku 1955. Byla postavena jako motorová loď dvoupalubová, na elektrický pohon, pro rekreační převoz cestujících na Kníničské přehradě. V lodi je mj. fekální nádrž, dvě toalety, pokladna, nádrž na vodu a také záchranné prostředky pro cestující. Loď má historické provedení motoru a regulace.

Při zapsání za kulturní památku je i v jiných případech nutné zvažovat množství a kvalitu původních konstrukcí. Z různých úhlů pohledu se k možnému prohlášení za kulturní památku vyjadřovaly dotčené organizace: Magistrát města Brna, odbor památkové péče kupodivu prohlášení nedoporučil. Technické muzeum v Brně naopak zápis jednoznačně doporučilo. Dále, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně doporučení dalo. Krajský úřad Jihomoravského kraje doporučil, stejně tak i Národní technické muzeum v Praze. Zapsání však nedoporučil

jako zcela neopodstatněné Lloyd, spol. s r. o. v Praze Karlíně. Malé vysvětlení: Tato organizace založená v roce 1991, se zabývá inspekcí výrobků v oblasti strojírenského a lodního průmyslu.

Při prohlašování za kulturní památku, ať už movitou, či nemovitou, je vždy nutné zvažovat množství a kvalitu původních materiálů a konstrukcí, které se u té které věci z doby jejího vzniku zachovaly. A není ovšem od věci zvažovat také symbolickou, ideovou, či sentimentální hodnotu prohlašovaného objektu. Ta možná zvítězila nad všemi ostatními. A ještě dovětek: Loď byla převezena k celkové opravě do firmy JESKO CZ s. r. o. Pardubice, která se zabývá výstavbou a rekonstrukcí plavidel, lodí.

PhDr. František Vícha

VZPOMÍNÁME

V měsíci dubnu zesnula paní Marie Posoldová, zakládající členka Svazu důchodců města Brna a dlouholetá aktivní členka výboru městské organizace.

Odešla vzácná žena.

Čest její památce.

HISTORIE PENĚZ, ZEJMÉNA MINCOVNICTVÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH

Pokračování z minulého čísla.

Měnový vývoj ovlivnily peněžní reformy císařovny Marie Terezie, která v r. 1750 zavedla konvenční měnu. Nově byla upravena hmotnost a ryze dosavadních nominálů: 1 tolar = 2 zlatníky = 20 grošů = 60 krejcarů; 1 dukát = 3 zlatníky = 10 krejcarů.

Válečné konflikty v Evropě vedly k velké zadluženosti státu. Vídeňská městská banka přistoupila k vydání obligací (dluhopisů) a v r. 1762 vytiskla první emisi papírových platidel. V období napoleonských válek došlo k dalšímu zadlužování, inflaci, bankrotu a peněžní reformě (1811). Byly zavedeny směnné listy nazývané „šajny“. V roce 1816 byla založena ve Vídni Privilegovaná rakouská národní banka, v r. 1878 přejmenovaná na Rakousko-uherskou banku, která fungovala pro celou monarchii. Stříbrnou měnou se obchodovalo až do r. 1892. Teprve potom byla zavedena korunová měna, tzv. zlatého standardu. Ve 2. polovině 19. století byly položeny pevné základy moderního peněžnictví.

Po rozpadu Rakousko-Uherska dne 28. října 1918 vyhlásili představitelé Národního výboru vznik samostatného Československa. Do jeho čela byli zvoleni T. G. Masaryk, E. Beneš a M. R. Štefánik. Připomeňme si, že v loňském roce dala Česká národní banka ke 100. výročí vzniku naší republiky razit kovové dvacetikoruny s portréty těchto tří zakladatelů ČSR. Za stejnou kupní cenu měli naši občané možnost si tyto mince koupit. Další kolekce tří mincí s podobiznami historických osobností finančního světa byly dány do oběhu v letošním roce. Jedná se o prvního ministra financí A. Rašína, prvního guvernéra Národní banky

československé V. Pospíšila a druhého guvernéra NBC K. Engliše. Po vzniku ČSR měl Karel Kramář, předseda vlády, společně s ekonomy a finančníky zásadní cíl: rychlou nápravu rozvrácených finančních poměrů a vybudování pevného finančního a měnového základu nového státu. Program zahrnoval vytvoření československé měny, zvýšení její kupní síly a založení Centrální emisní banky. Stále byly však v provozu rakousko-uherská a nově i polská platidla. Důvodem bylo přerušení provozu mincovny v Kremnici. Vláda dala tisknout státočky na několika místech (Praha, Vansdorf, Pardubice, Brno, Lysá nad Labem, Vídeň a dvě státočky v New Yorku (USA)). Odluka měny byla v českých zemích provedena ve dnech 3. – 9. března 1919 okolováním rakousko-uherských bankovek. Měnový zákon z 10. dubna 1919 formálně zavedl korunu československou (Kč). Bylo stanoveno, že 1 koruna československá se počítá za 1 koru-

nu rakousko-uherskou. Prvním platidlem nového státu se stala stokorunová státočka s datem 15. dubna 1919 (autor 1. státoček a bankovek – Alfons Mucha), první korunová mince přišla do oběhu v r. 1922. V roce 1921 byla obnovena činnost kremnické mincovny a došlo k ražbě prvních československých mincí. Jejich ražbu zajišťovala až do roku 1989.

Po překonání poválečné krize následovala v r. 1924 konjunktura, která trvala až do nástupu světové hospodářské krize. Československo se zařadilo mezi hospodářsky vyspělé země světa s rozsáhlým průmyslem. Finanční systém se vyznačoval širokým spektrem soukromých peněžních ústavů. Mezi přední bankovní ústavy patřila Živnostenská banka, Česká průmyslová banka nebo Česká banka Union. Ve 2. polovině 20. let vznikla Moravská banka v Brně banka a Pražská úvěrová banka.

PhDr. Jana Vrabcová

ZE ŽIVOTA KLUBŮ

ČINNOST KLUBŮ SENIORŮ BRNO ŘEČKOVICE, RENČOVA 5

I když dnes máme rok 2019, je třeba se ohlédnout za uplynulým rokem 2018 a naší činností v Klubu seniorů. V nabídnutých nových prostorách se scházíme a jsme v tomto příjemném

prostředí spokojeni.

Naše činnost se od minulých let podstatně nezměnila. Stále se scházíme na pravidelných schůzkách. Každé setkání zahajujeme krátkým občerstvením při kávě, čaji a zákusku. Na programu máme besedy s nejrůznější tematikou jako je bezpečnost, kultura, historie, ale nejčastěji probíhá prezentace o cestování v různých částech svě-

ta a o zážitcích v nich. Přednášky jsou doplněny projekcí obrázků a komentáři k nim.

Vítaným doplňkem naší činnosti je pořádání jarního a letního zájezdu. Jarní zájezd proběhl ve městě Žleby, návštěvou tamního zámku. Je to romantický zámek naposledy ve vlastnictví rodu Auerspergů. Jsou v něm rozsáhlé sbírky zbraní, luxusního nábytku i obra-

zů. Tento zámek je častým objektem filmařů pohádek. Po jeho prohlídce jsme zamířili k městu Třemošnice, k hradu Lichnice, který je dnes zříceninou stojící na skalnatém návrší. Postaven byl rodem Ronovců. Dnes jsou mohutné hradní zříceniny významnou kulturní památkou. S jeho bohatou minulostí nás seznámila průvodkyně hradu. Nedaleko tohoto hradu stojí Žižkův dub cca 750 let starý, měřící po obvodu 9 m, který jsme si také prohlédli.

Poslední zastávkou tohoto zájezdu byla technická zajímavost z okraje Třemošnice, a to Berlova vápenka z let 1880 ve které se pracovalo až do roku 1960. Potom byla zrušena a teprve po roce 2004 po opravě prohlášena za technickou památku a zpřístupněna.

Podzimní zájezd byl 9. října do oblasti Boskovic. Začal prohlídkou hradu, zámku a zámecké zahrady v Boskovicích. Zámek je nazýván empírovou perlou Moravy. Je spojen s rodem Dietrichsteinů a Neusdorff-Paulli z Lotrinska. Jednotlivé pokoje jsou vybaveny luxusním nábytkem i celou řadou krásných obrazů, což nás zaujalo.

Ze zámku jsme zamířili do Židovského ghetta v Boskovicích. Prohlídka a návštěva židovských památek s doplňujícími informacemi průvodkyně o životě této skupiny lidí nás zaujala.

Po obědě jsme odjeli na prohlídku jeskyně Blanických rytířů v Rudce u Kunštátu. Toto unikátní dílo, které je inspirované českou historií nás velmi zaujalo.

Plní krásných zážitků jsme podzimní zájezd ukončili návratem domů.

Závěrem bychom rádi poděkovali ÚMČ Brno-Řečkovice - panu starostovi Mgr. M. Viskotovi a odboru sociálních věcí Mgr. P. Štamcovi za pomoc a spolupráci při zajištění našich akcí.

*Za Klub seniorů Renčova 5
Jarmila Bobčíková - předsedkyně*

KLUB SENIORŮ V BRNĚ-OBŘANECH

Vážení seniori, ráda bych vás v krátkosti informovala o činnosti v loňském roce. Scházíme se pravidelně každou středu v Obřanech na Hlaváčově uli-

ci v Orlovně. Naše schůzky se konají odpoledne od 15-18 hodin. Pravidelně nám hraje živá hudba, a to dvakrát v měsíci, kterou využíváme na oslavu narozenin i při jiných příležitostech. Například Tři králové, ples, masopust, velikonoce, čarodějnice, májová, hody, Mikuláš apod. Zbývající středy máme zaměřené na posezení při kávě, organizační záležitosti, vystoupení dětských souborů a různé přednášky. Také jsme byli na dvou zájezdech v Opočnu a v Lednici. V měsících červenci a srpnu jsme se scházeli při grilování kuřat v Obřanech na konečné tramvaje.

Na 1. pololetí roku 2019 chystáme příchod Tří králů, který se již uskutečnil. Dále chceme slavit Valentinu, MDŽ, masopust, Velikonoce, Den matek a poslední taneční zábavou oslavíme léto.

Jestli jsme vás zaujali našimi programy, tak vás rádi přivítáme mezi námi.

Těšíme se na vaši návštěvu.

*Za výbor Klubu seniorů:
Marie Dvořáková, tel. 604 551 494.*

OD PŘÍŠTÍHO ROKU NEBUDOU MUSET BRNĚNŠTÍ SENIOŘI PLATIT POPLATEK ZA ODPAD

Jedním z nejviditelnějších témat volební kampaně ČSSD byla vize odpuštění poplatku za komunální odpad dětem do 15 let a seniorům od 70 let. Vzhledem k tomu, že se po volbách sociální demokracie stala součástí brněnské koalice, mnozí lidé se ptají, dojde-li skutečně k nějakým změnám v platbách poplatků.

Programové prohlášení Rady města Brna je průnikem volebních témat koaličních stran. Je zcela logické, že zastoupení těchto témat je úměrné síle té či oné politické strany v radniční koalici. I když má ČSSD v koalici menší zastoupení než ostatní koaliční partneři, přesto se nám podařilo dojednat, že od placení poplatku za komunální odpad budou osvobozeni seniori od 70 let. Toto opatření však vyžaduje projednání a schválení obecně závazné vyhlášky města a úpravu rozpočtu. Do svých funkcí jsme byli zvoleni na ustavujícím zastupitelstvu 20. 11. 2018, do konce roku proto nebylo možné projednat vyhlášku a nebylo tak ani možné měnit rozpočet. V současné době jsou tedy připravovány kroky k tomu, aby bezmála 67 000 brněnských seniorů ve věku od 70 let bylo od příštího roku osvobozeno od poplatku za komunální odpad.

Koalice se od samého začátku shoduje na podpoře ohrožených skupin - zejména seniorů, handicapovaných osob a matek samoživitelek. Poplatek za odpad lze do určité míry považovat za jakousi místní daň. Seniori celý svůj produktivní život platbou daní přispívali do městského rozpočtu, osvobození od poplatků v postproduktivním věku je

tak spravedlivým a solidárním krokem našeho města vůči lidem, kteří si už svoji společenskou povinnost splnili.

V ČR existuje celá řada obcí a měst, kde došlo dokonce k úplnému zrušení poplatku za odpad pro všechny občany, ze statutárních měst jsou to např. Teplice, z okolních měst pak Šlapanice či Modřice. Věřím, že v budoucnu bude možné se vrátit i k myšlence osvobození dětí od poplatkové povinnosti, což by podpořilo rodiny s malými dětmi.

*Ing. Oliver Pospíšil,
náměstek primátorky města Brna*

EČER, Bohuslav

31. 7. 1893 Hranice na Moravě

14. 3. 1954 Brno

**právník, člen Mezinárodního
norimberského tribunálu**

Po skončení druhé světové války byl Bohuslav Ečer známou osobností, kterému republika propůjčila statut vyslance a zplnomocněného ministra v komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů, a hodnost generála justiční služby. V padesátých letech se nad jeho jménem, jako nad jinými s podobnými zásluhami a osudem, zavřela voda.

Bohuslav Ečer se narodil v úřednické rodině. Do školy chodil v Rousínově, maturoval (1911) na gymnáziu v Kroměříži. Pak se rozhodl pro studium práv na vídeňské univerzitě. Za jeden ze svých protirakouských článků, jimiž si přivydělával v moravských novinách, byl nucen narukovat. Zachránil ho konec války a vznik Československa. Studia dokončil, v listopadu 1920 promoval na Univerzitě Karlově v Praze. Ečer se už od roku 1910 angažoval v politice, s výjimkou krátké epizody v KSČ byl členem a funkcionářem sociální demokracie. Mladý právník si otevřel v Brně advokátní kancelář a díky svým odborným znalostem, pečlivosti a poctivosti i mimořádné pracovitosti si získal výbornou pověst a jeho praxe prosperovala. V letech 1924 - 39 byl členem brněnského městského zastupitelstva, poslední čtyři roky náměstkem starosty. Současně intenzivně studoval jazyky, jednou týdně se na brněnském letišti věnoval pilotnímu výcvi-

ku, byl aktivním členem Dělnické tělovýchovné jednoty, do širokého okruhu jeho zájmů patřily i literatura a divadlo. V roce 1922 založil i rodinu; oženil se s Ludmilou Galeovou, měli dvě dcery, Naděždu a Jarmilu. Jako člověk s politickými zkušenostmi a značným obecným rozhledem rozpoznal dr. Ečer blížící se nástup války a hned po Mnichovu v roce 1938 začal organizovat druhý odboj. Podnikl také dvě přednáškové cesty do Velké Británie, na nichž kritizoval Mnichovskou dohodu a varoval před další německou expanzí. To samozřejmě nemohlo uniknout pozornosti gestapa a jeho seznamům. V dubnu 1939 uprchl JUDr. Ečer s rodinou přes Slovensko do Jugoslávie a odtud do Paříže. Tam se ihned zapojil do československého zahraničního odboje. Po obsazení Paříže se uchýlil do neokupované jižní Francie (Marseille), kde krátce působil jako náměstek československého konzula. Ale v roce 1942 odjíždí přes Španělsko a Portugalsko do Londýna a stává se poradcem ministra spravedlnosti exilové vlády J. Stránského. (Své služby nabídl Ečer Benešovi již z Jugoslávie a prezident jej do Londýna pozval). Už za pařížského pobytu si Bohuslav Ečer ujasnil nutnost soudit válečné zločiny před mezinárodním tribunálem, a to důsledně, s platnými a realizovanými verdikty. Svou myšlenku neúnavně obhajoval a prosazoval; když byla 20. října 1943 zřízena komise Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů, stává se Ečer jejím čs. delegátem a brzy si získává respekt mezi kolegy. V roce 1945 byl jmenován náčelníkem čs. pátrací služby v Německu, která vyhledávala a stíhala německé válečné zločince z českých zemí. Dr. Ečer osobně vyreklamoval z amerického zajetí K. H. Franka a předal ho na letišti v Ruzyni československé justici. Stíhal a v zajateckém táboře v Hesensku dopadl sadistického terezínského dozorce Jöckla. Od prosince 1945 pak v Justičním paláci vybombardovaného Norimberku po dva roky vedl čs. delegaci u Mezinárodního vojenského tribunálu. Spolu s dr. Fanderlíkem vyslychal např. Kurta Daluega, J. Ribbentropa, W. Keitla, generála SS Bernharda i Göringa. Za své působení při norimberském procesu byl mimo jiné vyznamenán nejvyšším řádem USA pro

cizince Legion of Merite (1945). Kromě aktivní právnícké činnosti stačil ještě napsat obsáhlou knihu Norimberský soud (Orbis Praha, 1946) a spolu s novinářem Edvardem Cenkem vzpomínkovou knihu Jak jsem je stíhal. Po únoru 1948 byl ze svých funkcí ještě napsat obsáhlou knihu Norimberský soud (Orbis Praha, 1946) a spolu s novinářem Edvardem Cenkem vzpomínkovou knihu Jak jsem je stíhal. Po únoru 1948 byl ze svých funkcí z politických důvodů odstraněn a vrátil se do Brna. Do roku 1950 byl profesorem mezinárodního práva na Masarykově univerzitě, po zrušení Právnícké fakulty se režimu nepohodlný „západák“ a pravicově orientovaný sociální demokrat stáhl do ústraní. Zatčení a následný proces se proti němu však již chystaly. Ečerovo náhlé úmrtí za pobytu na chatě jim však předešlo. Po jeho smrti byli dcery i zeťové pozatýkáni, dcera Jarmila byla odsouzena k trestu odnětí svobody na 12 let.

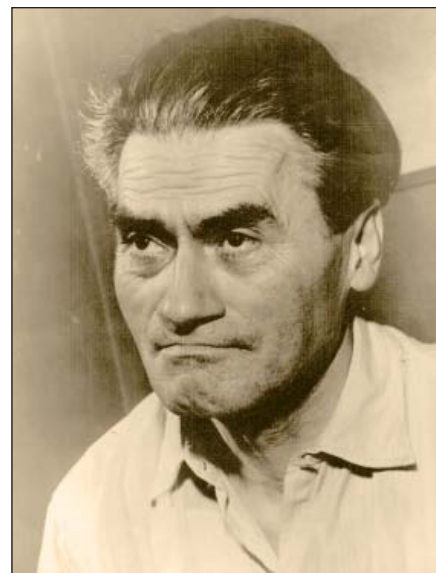
Generál JUDr. Bohuslav Ečer se významně zasloužil o to, že poprvé v dějinách lidstva byli představitelé zločineckého státu postaveni před mezinárodní soud za to, že připravili a rozpoutali válečnou katastrofu. Ve vlasti byl oceněn Československou medailí za zásluhy I. Stupně (1946) a in memoriam Stříbrnou medailí Ant. Randy, kterou uděluje Jednota Českých právníků. Zastupitelstvo města Brna mu v roce 2001 udělilo čestné občanství města Brna in memoriam. Po Bohuslavu Ečerovi je pojmenována ulice v Brně-Bystřici.

MAKOVSKÝ, Vincenc

3. 6. 1900 Nové Město na Moravě

28. 12. 1966 Brno

sochař, designér

Za studií na novoměstské reálce uvažoval budoucí přední avantgardní sochař o dráze malíře. První léta studií na pražské Akademii výtvarných umění v Praze, zejména pak vliv Jana Štursy, rovněž rodáka z Vysočiny, rozhodly ve prospěch jiné tvůrčí orientace.

Vincenc byl nejstarší ze šesti dětí novoměstského řezníka a váženého měšťana. Značný vliv na utváření Makovského osobnosti měla jeho matka, dbalá tradic přísné evangelické výchovy. Především však byl věrným synem rodného Horácka, kam se neustále vracel a které ho poznamenalo rysy zemité neústupnosti a vytrvalosti, což se odrazilo i v jeho tvorbě.

Po maturitě byl odvelen k 81. pluku v Jihlavě, sběhl však k „zeleným kádřům“. Konec války a vznik ČSR ho zachránil před trestem. Roku 1919 byl demobilizován a přijat na Akademii výtvarných umění v Praze. Prošel malířskými ateliéry Jakuba Obrovského a K. Krattnera, sochařskými Bohumila Kafky a Jana Štursy, který pro něj představoval lidskou i uměleckou inspiraci. Záhy se však poučení z jeho díla prolíná s vlivem Otto Gutfreunda. Za studií získal Makovský první cenu za školní práci Hoch s mušlí. V roce 1925 uspořádal první výstavu svých sochařských prací. Po absolutoriu AVU (1926) dostal stipendium francouzské vlády a v letech 1926–1930 studoval a pracoval v Paříži (ateliér Antoina Bourdella).

Na sklonku 20. a v polovině 30. let vytváří Makovský v osobité reakci na syntetický kubismus a poetiku surrealismu vyhraněná díla, jimiž významně předběhl vývoj českého

sochařství (reliéf Ležící žena, Návrh plastiky pro fontánu, Skloněný ženský akt, Dívčí sen, Dívka s děckem, Léda, reliéf Žena s vázou). Od roku 1930 byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes, vystavoval se Skupinou výtvarných umělců, stal se členem Surrealistické skupiny.

Po francouzském pobytu přichází Makovský do Brna. Kolem poloviny 30. let se v jeho pracích projevuje realistická linie jeho tvorby (Podobizna Josefa Šimka, Sedící žena, Hlava Prométhea, Torzo, Sousoší pro fontánu v Mělníku, četné sochy T. G. Masaryka pro různá česká a moravská města). V roce 1935 obeslal soutěž na výzdobu síně Národního památníku na Vítkově v Praze cyklem reliéfů Z české historie, v roce 1938 získal v Brně první cenu v soutěži na pomník Národního osvobození.

Druhou světovou válku prožil Makovský ve Zlíně. Pomáhal zakládat a organizovat tamní Školu umění, zúčastnil se odboje jako člen ilegálního Národně revolučního výboru inteligence. Se zlínským obdobím je spojeno jeho působení v průmyslovém designu, na něž navázal jeho žák Zdeněk Kovář. Do této doby spadá celá řada sochařských portrétů (B. Němcová, K. H. Borovský, A. Jirásek, J. A. Komenský). Po osvobození se Makovský vrací do Brna (ateliér na Rybářské ulici). Stává se docentem modelování na Fakultě architektury Vysoké školy technické, v roce 1947 jejím profesorem, je členem České akademie věd a umění. V roce 1952 získává profesuru na Akademii výtvarných umění v Praze. V poválečném období se věnuje pře-

vážně monumentální pomníkové tvorbě (Partyzán ve Zlíně, Památník osvobození a sousoší Bratří Mrštíků v Brně, busta S. K. Neumanna v Bílovicích nad Svitavou, J. A. Komenský v Uherském Brodě, nizozemském Naardenu a na univerzitě v Betlehemu v USA). Makovského dílo, zejména poválečné pomníkové realizace, oceňoval tehdejší režim (laureát státní ceny 1955 a 1958, téhož roku jmenován národním umělcem), na Světové výstavě v Bruselu získává v roce 1958 Velkou cenu za alegorické sousoší Nový věk. Poválečný návrat k tradičnímu zobrazování nesnižuje Makovského zásluhy o rozšíření obzorů naší výtvarné kultury. Umělec obohatil naše i evropské umění o hodnoty zásadního významu. Z jeho rozsáhlého díla si v Brně připomeňme busty maršála Malinovského před Domem umění, Karla Staršího ze Žerotína na Nové radnici a prof. Eduarda Babáka na Komenského náměstí, repliky sochy T. G. Masaryka před lékařskou fakultou na Komenského náměstí (originál v Bystřici nad Pernštejnem) a jedné z figur mělnického sousoší u Domu umění na Malinovského náměstí.

Vincenc Makovský je pochován na evangelickém hřbitově v Novém Městě na Moravě. Jeho jméno nese od roku 1968 náměstí v Brně-Žabovřeskách.

Plaketa na jeho domě na Mlýnském nábřeží č. 17 v Brně-Obřanech připomíná místo, kde v našem městě v letech 1945–1966 bydlel. Syn Zdeněk Tomáš navazuje na otcovo dílo jako architekt.

Mgr. Jana Čipáková

SDRUŽENÍ Q NESTÁRNE

Pod titulem Quinquaginta – to je latinsky padesát – probíhaly na podzim vzpomínkové akce k 50. výročí vzniku brněnského multioborového uměleckého Sdružení Q. Byla to jednak výtvarná výstava v Křížové chodbě Nové radnice v září a jednak panelová dokumentační výstava v Moravské zemské knihovně, kde v říjnu a listopadu proběhlo i osm literárně-hudebních podvečerů Q.

50 letům od vzniku Sdružení Q je také věnován obsáhlý Almanach Q 50 (č. 12), který zahrnuje jak výtvarné artefakty, tak literární příspěvky

a fotografickou dokumentaci z historie i ze současné činnosti členů všech sekcí Sdružení Q – výtvarné, literární, hudební a divadelní. V úvodu napsal Michal Žák, že „do další padesátky své činnosti vstupuje Sdružení Q se zásadou nepolevovat v dalším zúrodnování české a vůbec evropské krajiny, jež by jinak mohla podlehnout vichřicím a hněvům dnešní nevyzpytatelné doby.“

Ví se, že ideu sdružení všech uměleckých oborů probírali pro věc nadšení „otcové zakladatelé“ průběžně od roku 1964 – a to až do 5. listopa-

du 1968, kdy se sešla řádná ustavující schůze. Figurují zde jména výtvarníků v čele s malířem Bohdanem Lacinou: dále Zdeněk Dvořáček, Marie Filippovová, Jiří Marek, Bohumír Matal, Jan Rajlich st., Vilém Reichmann, Miloš Slezák, Miroslav Šimorda, Jaroslav Škarohlíd a Václav Zykmond. Do Sdružení se pak postupně hlásili další výtvarníci i umělci různých oborů: literáti Ludvík Kundera, Adolf Kroupa, Antonín Přidal, Milan Uhde, Jan Trefulka, básníci Oldřich Mikulášek, Jan Skácel,

Dokončení na str. 6.

Dokončení ze str. 5.

Zdeněk Kriebel, Josef Suchý, skladatelé Miloslav Ištvan, Alois Piňos, Josef Berg, divadelníci Bořivoj Srba, Alois Hajda, Miloš Hynšt, architekti Bohuslav Fuchs a Bedřich Rozehnal, a to jsou jen ti nejznámější...

Získat název „Q“ trvalo půl roku a jak je známo, vymyslel jej spisovatel Ludvík Kundera, kterému učarovaly latinské tázací částice od „q“ – quis, qua, quod, qui, quae, quo, quam, prostřednictvím nichž lze stále vznášet jak umělecké, tak existenciální otázky. – A tak se Sdružení Q, už opravdu s „Q“, definitivně ustavilo během května až června 1969. A 23. 6. 1969 byl vznik stvrzen i „úředně“.

V roce 1970 bylo v Q již 54 umělců všech uměleckých oborů – a to jsou vlastně zakládající členové. Dnes z nich žije už jen osm (grafička Marie Filippová, architekti Viktor Rudiš a Růžena Žertová, spisovatelé Pavel Švanda, Milan Uhde a Zdena Zábranská a režiséři Alois Hajda a Zdeněk Kaloč) a vlastně „žije“ také Divadlo Husa na provázku, kolektivní zakládající člen.

Po velkolepé výstavě a 20 doprovodných programech v celém Domě umění města Brna v květnu 1970, v době již počínající normalizace, brzy následoval takřka dvacetiletý zákaz veškerého svobodného sdružování. Oficiální obnovení činnosti mohlo nastat až na přelomu let 1989 a 1990. Historie Q je popsána přehledně jak v Almanachu, tak na zmíněné dokumentační výstavě, která bude znovu ke zhlédnutí v rámci mezinárodního festivalu

Forfest v Kroměříži v červenci a srpnu 2019, kam Sdružení Q připravuje i svoji v pořadí 58. výtvarnou výstavu. Vytvoření archivu Sdružení Q se připravuje v Moravském zemském muzeu.

Sdružení Q nemá jednotný umělecký program, jednotnou poetiku, členy jsou i osobnosti často protikladné i různých postojů. To je však pro Q typické od počátku. A to, že stále existuje, je možná to, čemu se říká zázrak.

Sdružením Q prošlo za 50 let už kolem 230 umělců a spolupracovníků a v současnosti je v Q 111 jednotlivců a 7 kolektivů. To je velká síla. Titulek článku zní „Sdružení Q nestárne“, ale to platí v rovině tvůrčí, duchovní, bohužel ne už v té fyzické. Sdružení Q i přes permanentní generační obměnu zestárlo notně. A jen pro zajímavost – členů starších 65 let, tedy seniorů, stále většinou aktivních, je v Q sedmdesát šest, a to je více než dvě třetiny. Mezi nestory patří několik devadesátníků: grafik Zdeněk Fuksa (96), varhannice Alena Veselá (95), malíř Alex Beran (95), sochař Zdeněk Macháček (93), architekt Viktor Rudiš (91), divadelník Ivan Vyskočil (90)...

A jak tedy vypadá ono na začátku zmíněné zúrodnění krajiny – tedy polí kulturních, uměleckých... Je to nekonečný zápas, ale i nekonečná radost – přinášet nové vize, nové představy a činit svět rozmanitější; když už ne krásnější, tedy alespoň snesitelnější...

Jan Rajlich, grafik, březen 2019

(Článek je zpracován s použitím úvodní řeči autora na zahájení výstavy Quinquaginta v Brně 6. 9. 2018)

Výstava Sdružení Q Quinquaginta, Křížová chodba Nové radnice v Brně, září 2018

Vernisáž Quinquaginta, 6. 9. 2018:
foto Milan Chlumský

foto Jan Rajlich

Z valné hromady Sdružení Q na JAMU, říjen 2017

Diskuse na valné hromadě Sdružení Q na JAMU, říjen 2017,
foto Jan Rajlich

KONZERVATOŘI JE STO LET

Impozantní budova na rohu ulic Lužánecká a tř. Kpt. Jaroše připomíná košatý strom, obsazený nepřeborným množstvím cizokrajného ptactva – z každého jejího okna se line jiný zpěv,

mísící se se skutečnými pěvci sousedních Lužánek... Je to brněnská Konzervatoř patřící již sto let neodmyslitelně k brněnskému koncertnímu životu – uskutečněný sen Leoše Janáčka, který vždy tvrdil, že Brno, jako hlavní město Moravy s nevyčerpatelným hudebním podhoubím si stejně jako Praha zaslouží mít odpovídající hudební školství, svou Konzervatoř.

Kolik set, ba tisíců hudebních adeptů přicházelo za tu dobu k přijímacím zkouškám, jak zářily oči těm šťastným přijatým, kteří se v tom okamžiku již cítili být hotovými umělci, a kteří když pak absolvovali Konzervatoř

viděli, že jsou teprve na začátku cesty... a těch vzpomínek na společná studentská léta! Byla trochu jiná, než třeba na gymnáziu: zde se necítila příslušnost k určitému ročníku, jako spíše k nástroji. Bylo lhostejné, zda byl student v prvním nebo posledním ročníku, ale byl třeba klavírista, houslista, percussionista, fagotista nebo varhanník – jestlipak již někdy někdo spočítal, kolik takový varhanník ujede kilometrů, vykročí-li úvodní notou celovečerního koncertu?!

Tato budova v příjemném prostředí u brněnských Lužánek však patří Konzervatoři teprve 74 let, a to díky poho-

tovosti tehdejšího ředitele Jana Kunce, který v květnu 1945 přibil na dveře budovy cedulku ZABRÁNO PRO HUDEBNÍ A DRAMATICKOU KONZERVATOŘ - tak se tehdy oficiálně jmenovala. A tak jsem do ní i já před těmi 74 lety přišla k přijímací zkoušce, a tak do ní těch 74 let stále vcházím, zprvu jako studentka, pak pedagožka, členka Klubu moravských skladatelů, jako návštěvnice koncertů, sympatizantka - těch členů naší rodiny, kteří studovali na brněnské Konzervatoři bylo přesně deset, obsáhli jsme obor klavír, varhany, trubku, zpěv, oddělení bicích nástrojů, i taneční oddělení.

Těch vzpomínek, co víří hlavou... od prvních pedagogů, k nimž jsme vzhlíželi s obrovskou úctou, však to také byla elita moravského hudebního života, jak skladatelé, tak interpreti - mnozí také přešli pak na nově zřízenou Janáčkovu akademii múzických umění v Brně, nemohu všechny jmenovat. Ale vzpomínám aspoň na našeho profesora Františka Schäfera, pianistu, skladatele, skvělého pedagoga a nesmírně noblesního člověka, nezapomenutelný byl prof. Gracian Černušák, jehož dějiny hudby jsme poslouchali se zatajeným dechem, prof. Josef Jedlička, v jehož třídě vyrostlo Janáčkovovo kvarteto, nesmlouvavý, ale nekonečně lidský byl fagotista prof. Josef Jakubec, Dr. Zbyněk Mrkos, zakladatel Moravského komorního orchestru, ředitel ústavu, Dr. Zdeněk Blažek,

který přes svou rozsáhlou činnost skladatelskou, pedagogickou a organizační nechyběl ani na jediném ústavním koncertu, interním večeru či závěrečné zkoušce, a který každičky intonační nedostatek tak tak dobře slyšel!

Ústavní večírky Konzervatoře byly prvními prubířskými kameny začínajících interpretů, ale také místem, kde se setkávali studenti všech oborů a tudíž zcela zákonitě i místem, kde se mnohdy vytvářely vztahy i jiné než čistě profesní, a ty leckdy vydržely po celý život.

Měnily se i obory: přibyl samostatný obor viola, lidové nástroje, neuvěřitelným způsobem se rozšířil obor bicích nástrojů a přibýlo i klavírní duo, na čemž si s manželem kládeme zásluhu, neboť jsme je znovu uvedli nejen na koncertní pódia, ale i do učebních osnov. Mohu-li zde trochu odbočit, právě při studiu Sonáty pro dva klavíry a bicí nástroje Bély Bartóka (v níž s námi spolupracovali Zdeněk Mácal a Bohuslav Krška) nám byla Konzervatoř velmi nápomocna zapůjčením nástrojů, prostor ke studiu a nakonec i koncertním sálem - při našem koncertu v lednu roku 1958, kdy byla tato skladba uvedena v Brně poprvé, byl nejen koncertní sál Konzervatoře beznadějně vyprodán, ale velmi četné publikum stálo i pod okny na ulici Lužánecká a naslouchalo těm podivným zvukům, které se ze sálu linuly.

A stejně o mnoho let později se

pěvecké oddělení Konzervatoře ujalo nastudování manželovy Rejvízské opery Noc s Kobr a Štejnem, několikrát ji provedli v brněnském divadle Barka, a také na zájezdu do Zlatých Hor a do Jeseníku.

A měnili se i ředitelé ústavu - pět bylo skladatelů, Leoš Janáček, Jan Kunc, Dr. Zdeněk Blažek, Karel Horký a Evžen Zámečník, další byli interpreti - Jaroslav Brož, Emil Drápela, Jan Řezníček, Pavel Kyncl a v současné době je to MgA. Pavel Maňásek. A měnili se i pedagogové, už zde učili jejich žáci i žáci jejich žáků...

I starobylý dům dosáhl nové vybavenosti, od ústředního topení po výtah a nástavbu ve třetím patře, vybudován byl i nový koncertní sál, který je nyní znovu přebudován a bude slavnostně otevřen v září t. r.

Co se za těch sto let nezměnilo je nadšení a láska k hudbě, s čímž přicházejí stále noví a noví zájemci, kteří pak tuto svou lásku předávají zase do dalších generací.

Nakonec mě napadá jedno, možná takové trochu zvláštní přirovnání: Janáček měl dvě děti, Olgu a Vladíka, oba záhy v mladém věku zemřeli. Ale když se podívám na ty generace, které vzešly z Janáčkových myšlenek a jeho snah - nejsou to také všichni jeho potomci, pokračovatelé a dědici myšlenek - tedy vlastně všichni jeho děti...?!

Věra Lejsková

Fotografiemi se vracíme k 7. ročníku městských sportovních her seniorů, kterých se zúčastnily družstva z Brna-Bysčice, Brna-Ivanovic, ze Slatiny, z Tuřan a družstvo MěO Brno. Akce se uskutečnila na ZŠ Staňkova v Králově Poli, za účasti starostky Ing. Karin Karasové. Velký dík patří ředitelce školy Mgr. Janě Hlaváčkové.

Přiznání a zároveň pozvání

Já, Milena Leichmannová, přiznávám se tímto, že miluji loupeživého rytíře. Roku 2007 nás v Častolovicích seznámila paní hraběnka Diana Phipps Sternberková. Přivezla ho od pana Austina z Anglie a byla tak laskavá, že nás seznámila.

A jaký že je ten Raubritter? No prostě nádherný! Obzvláště nápadný, uvolněného vzrůstu. Pro svůj zvláštní vzhled se tento starý rod stále udržuje, i když už nemůže mnoho nabídnout. Růžovými kulovými květy je obzvláště nápadný, kvete jen jednou uprostřed léta, a jak se dovede pnout! Našemu seznámení byl přítomen i charismatický José Careras.

Doufám, že jste poznali, že se jedná o růže, které miluji stejně jako ona milá paní Diana, které zámek Častolovice patří i s nádhernou růžovou zahradou. Musím vám svého rytíře představit, a proto se do Častolovic 18. července 2019 podíváme.

Ve třináctém století stávala vodní tvrz na dřevěných pilotech, na ostrově uprostřed rybníka, pak Oppersdorfský renesanční zámek, který roku 1694 získaly Sternberkové. Roku 1858 jej dal

Jaroslav ze Sterberka přestavět v duchu anglické gotiky, aby se na počátku 20. století znovu vrátil do renesanční podoby.

V roce 1993 získala zámek zpět paní Diana Phipps Sternberková, a protože je uznávanou bytovou architektkou, vrátila interiéřům příjemný vzhled, květiny kráslí nejen komnaty, ale je obnovená růžová i vodní zahrada, park a obořa s bílými daňky, jeleny Dybovského, s srdcem Honzíkem a divočáky Tondou a Martou. Prohlídka zámku zahrnuje celkem 20 místností. Rytířský sál rozlohy 300 m² s dochovaným renesančním kazetovým stropem s 24 zobrazenými příběhy Starého zákona, jídelna Tobiáška také s kazetovým stropem a portrétní galerií českých panovníků, arkádové chodby plné květin a malá kavárnička. To jsou Častolovice.

Na zpáteční cestě si potěšíme oči ve Vamberku, muzeu paličkované krajky. Také zde se angažovala žena akademického malíře Vojtěcha Sedláčka.

Tak se těším na shledanou 18. července 2019. Cena zájezdu je 550 Kč.

Milena Leichmannová

Zapište si do diáře následující termíny:

20. 6. 2019, 4. 7. 2019, 1. 8. 2019 a 5. 9. 2019

se opět uskuteční setkání v přírodě s hudbou a opékáním špekáčků.

Letos je ale změna adresy, nové setkávání bude:

„Zahrádka na Střeláku“

za Antrophosem – Pisárecká 7 B – Brno.

Doprava:

Autobus č. 84 (zastávka u pivovaru na Mendlově náměstí směr Pisárky).

Trolejbusy č. 25, č. 26 (zastávka z Mendlova náměstí směr Pisárky).

Cena zůstává 20,- Kč (hudba + špekáček, nápoje hradí sponzor).

Zve výbor

ZAHRÁDKA NA STŘELÁKU

Otevírací doba:

PO-PÁ - od 15.00 do 22.00 hodin,

SO-NE - od 13.00 do 22.00 hodin,

pokud prší je zavřeno.

Těšíme se na Vás!

Vycházky v červenci 2019

1. 7. – Mendlovo nám. trolejbus č. 25 směr Osová, výstup zastávka Lesní, serpentina, směr Pisárky. **Odjezd 8:55**
8. 7. – Juliánov, konečná tramvaje č. 12, vycházka na Bílou horu a zpět. **Odjezd 9:00**
15. 7. – Štefánikova čtvrt, autobus č. 57, výstup Pánská lícha, vycházka k rozcestí a zpět. **Odjezd 8:54**
22. 7. – Moravské náměstí, zastávka Česká, autobus č. 80, vycházka kolem hradu Špilberk a okolí. **Odjezd 8:51**
29. 7. – Obřany, konečná č. 4, vycházka kolem Svitavy, přes železniční most zpět do Obřany. **Odjezd 9:00**

Vycházky v srpnu 2019

5. 8. – Rosického náměstí, příjezd tramvají č. 3 a 11, vycházka na Palackého vrch, příp. do Medláněk. **Odjezd 9:00**
12. 8. – Štefánikova čtvrt, autobus č. 57 směr Útěchov, výstup zast. Útěchov – rozcestí, vycházka směr Ořešín. **Odjezd 8:54**
19. 8. – Bystrc, zastávka zoo, autobus č. 52, výstup zastávka Ruda. vycházka Rakovec, přístaviště. **Odjezd 8:56**
26. 8. – Juliánov, zastávka tramvaje č. 12 – Dělnický dům, autobus č. 55, Mariánské údolí a zpět. **Odjezd 9:01**

BĚHEM PRÁZDIN

BUDE SEKRETARIÁT

OTEVŘEN

POUZE KAŽDÉ PONDĚLÍ

OD 9.00 DO 13.00 HOD.

Brněnský senior - Seniori ČR, z.s., MěO Brno, IČO 69706824

Adresa vydavatele: Běhounská 17, 602 00 Brno • Tel: 545 575 257, mail: svaz.duchodcu.brno@seznam.cz, webové stránky: www.duchodcibrno.cz • Editorka: Ing. Milena Leichmannová, další členové redakční rady - Libuše Gottwaldová, Bohumil Hlaváček, Mgr. Alena Kudličková, Mgr. Jana Čipáková, PhDr. Jana Vrabcová. • Redakční uzávěrka 15. 5. 2019, vyšlo 10. 6. 2019 • Uzávěrka dalšího čísla 15. 7. 2019
Za obsah zveřejněných materiálů odpovídá autor. • Nevyžádané rukopisy se nevracejí. • Reg. číslo MK ČR E 12164 • Tisk a sazba: Protis, spol. s r. o., Podolí 115; e-mail: protisso@volny.cz, www.protisso.cz